

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

De Ivramento quod metu coacti facimus.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

SECUNDA QVÆSTIO.

De quibus rebus iurare liceat.

Respondeo: *Vsitata & vera regula est. Iuramentum nequaquam sit vinculum iniquitatis. Id est, nemo promittat se facturum esse opus lege divina prohibitum, & nequaquam faciat tale opus contra Dei prohibitum, etiam cum promissit: Peccatum promittens, & adderet peccatum peccato si faceret, ideo nequaquam faciendum est, ut Hypolytus cum iuravit Phædrus se facturum esse, illa postea petente incestam consuetudinem, recte dixit, se non obligari iuramento & nota sunt eius verba:*

Lingua iuravi, mentem iniuratum gero.

Hæc regula valet in omnibus iuramentis, quæ non possunt sine peccato præstari, id est, ubi iuramenti observatio ita præbet causam peccati, ut remoto eo vinculo, id peccatum non fieret, ut in voto cælibatus, & votis Monasticis. Talia iuramenta, quæ sine peccatis præstari non possunt, sunt illicita, & indicantur esse irrita. Nam Deus invocandus est, ut sit testis & adiutor rei honestæ, non prohibitæ.

DE IVRAMENTO

quod metu coacti faci-

mus.

Si quis iurat hosti aut latroni, ut vitam redi-

mat

mat, se daturum aureos centum, ut crebra sunt exempla, quanquam fecit hoc terrore coactus, tamen tale iuramentum de re licita, id est, que præstari potest sine suo peccato, servari necesse est. Quia is qui habet iurandi potestatem, & sciens iurat de re licita, necessario debet servare hoc iuramentum, iuxta secundum præceptum Decalogi, cum talis actio verè sit iuramentum.

Nec valet elusio de violentia, nam reuera voluntas in ea promissione libera est, quia eligit minus damnum scilicet iacturam pecunie, ut retineat vitam. Hæc electio postquam facta est, nequam vult Deus periurio vitam aut pecuniam redimi. Ac rectè de talibus licitis rebus dicitur, Voluntas coacta est voluntas, scilicet, que rem licitam eligit sciens. Tales actiones nominat Aristoteles mixtas, & tamen reuera voluntaria sunt.

Etsi autem varietas responsionum de hoc casu magna est, tamen hæc sententia, quam recitavi, vera est. Nec valet sophisma, quod post talia iuramenta in re licita docuerunt astute, petendam esse absolutionem à iuramento. Servavit Regulus tale iuramentum hosti datum, & meminimus exempla nostri temporis & euentus.

Quod autem in iure civili prætor dicit, Quod vi metusue causa factum est, ratum non habeo. Sapienter & iuste sancit lex, ne prætor actionem det latroni, quia non debet confirmare latrocinia.

*Sed cum potestas politica nolit iudicare de
aliterius conscientia, relinquit hanc curam tibi
sibi priuatim, ne violes iuramentum. Non igitur
prohibet facere promissa, tantum hoc ostendit, se
nolle confirmare latrocinia, aut amare aut inuare
latronem.*

*Hæc est simplex & non sophistica interpre-
tatio vetusti iuris. Diserte autem addidi, has
conditiones esse iuramenta, si res licita promittatur,
& iurans iuret sciens, & habeat potestatem iu-
randi. Nequaquam enim sunt iuramenta, cum
iurans promittit se facturum esse rem prohibi-
tam lege Dei, aut possibilem, aut quæ sine pecca-
to fieri non potest.*

*In Iure Canonico excogitata est elusio: Si
quis iurauit metu fractus, iubent eum petere ab-
solutionem à Pontifice, & hac absolutione di-
cunt liberari eum qui iurauit, ne conscientia sit
libera, si non præstet promissa. Sed hic error contu-
eliosus est contra Deum, & cumulat peccata.
Nulli enim homines possunt soluere vinculum
iuramenti, cum promissio re ipsa confirmata est
vero iuramento, quia hæc obligatio sit immediata
inter Deum & hominem, ut Matth. 5. dici-
tur: Non peierabis, sed solves Deo iuramentum
tuum. Iam, cum in illo casu de metu, de quo di-
cimus, promissio confirmata sit vero iuramento,*

S   *manife*

manifestum est absolutionem Pontificum com-
menticiam esse.

Rursus in casibus, ubi promissio non est reue-
ra iuramentum, non quaerenda est absolutio.
Non enim ludendum est praetextu absolutionis.
Ut cum iurat aliquis, se facturum esse aliquid à
Deo prohibitum. Aut cum alter viuo marito
promittit alteri coniugium futurum post mor-
tem mariti. Aut cum puer iuravit, qui potesta-
tem iurandi non habet, in talibus casibus promissio-
nes reipsa non sunt iuramenta, nec conscientiae
turbandae sunt, sed docendae, quoniam reipsa sunt
iuramenta.

Quae personae iurare possint.

In iuramentis & personae & res consideran-
dae sunt. Cum enim in promissione oporteat esse
deliberationem & consensum, non sunt iuramen-
ta asseuerationes earum personarum, quarum
nulla est deliberatio, ut puerorum & furiosorum,
item fraude circumuentorum, item earum, qui-
bus lex adimit auctoritatem, ut sunt pupilli. Item,
cum filiusfamilias aut filia iurat se corpus aut
rem à patre alienaturum esse, cum tamen sit in
alterius potestate. Item cum habens mandata de
certis rebus, egreditur fines mandati, & promittit
de aliena voluntate, quam non habet in sua
potestate.

Talium

Talium personarum promissiones non sunt iuramenta, nec facere promissa necesse est, sicut Senatus Romanus promissa Posthumij ad furcas Caudinas, & Manimi ad Numantiam, pronuntiat irrita esse, quia duces egressi erant fines mandati. Ac primo bello Punico Lutatius, & secundo Scipio pacem fecerunt cum Carthaginensibus, quæ non prius valuit, quam à Senatu Romano comprobata est.

Ita dicitur usitate, valet iuramentum saltem iure superioris. Quo dicto nequaquam tamen conceditur potestas superiori, qualibet iuramentum inferiorum retractandi.

Mouentur autem hic disputationes. An, cum iurat quisquam se facturum esse aliquid, quod lege humana prohibitum est, iuramentum valeat.

Respondeo: Cum violatio legis alioqui esset peccatum, tunc iuramentum sine dubitatione est illicitum, & non seruandum. Vt si promittas latroni receptum, quod lex prohibet, aut si promittas alteri adhuc nuptiæ coniugium.

Sed quando lex nec mandatum, nec prohibitio est, sed privilegium, quo sine peccato uti potest, aut non uti, tunc valet iuramentum personæ habentis deliberationem, ut cum aliquis privilegio exceptus, promittit se velle pendere communia tributa. Bonæ menti non difficilis dijudicatio est, con-

est, consideranti distinctionem legum, quae sint mandata, aut privilegia tibi non mandantia.

Cæterum disputari posset à sapientibus, an ita recte consuleretur conscientijs, etiam in iuramenti metu extortis, si lex simpliciter pronunciatet iuramenta latronibus data non valere, & prohiberet solui promissa, sicut & Num. cap. 30. scriptum est: Cum pater aut maritus contradicunt mulieri iuranti, non valere iuramentum, & eam non fieri ream, cum non seruat iuramentum. Sed hanc questionem alijs relinquo cogitandam, reuerenter de re tanta iudicantibus.

DE INTERPRETATIONE Iuramenti,

Non loquimur de sophisticis iuramentis, ubi luditur ambiguitate verborum, ut multa extant exempla in historijs, ut qui pactus triginta dierum inducias, noctu populabatur agros. Ibi dictum communi more recte loquentium perspicuum est, sed calumniose deprauatur, & tales præstigiæ non possunt regulis comprehendi, sed autoritate superiorum tollendæ sunt. Sed ubi verba perspicua sunt, & nulla cavillatio est, interdum accedere interpretationem oportet. Ut aliquis iurat se daturum alteri certam domum, Hæc domus perit incendio, hic impossibilitas ad-